

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY
EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
DRUHÁ SEKCE

VĚC HRADECKÝ proti ČESKÉ REPUBLICE

(stížnost č. 76802/01)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

5. října 2004

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Pořízený překlad rozsudku do češtiny není překladem oficiálním.

Ve věci Hradecký proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (druhá sekce), zasedající v senátu ve složení

pánové J.-P. COSTA, *předseda*,

L. LOUCAIDES

C. BÎRSAN,

K. JUNGWIERT,

V. BUTKEVYCH,

paní W. THOMASSEN,

A. MULARONI, *soudci*,

a paní S. DOLLÉ, *tajemnice sekce*,

po poradě konané ve dnech 21. října 2003 a 14. září 2004,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat posledně uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 76802/01) směřující proti České republice, kterou na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“) dne 13. srpna 2001 podal k Soudu český občan pan Josef Hradecký („stěžovatel“).

2. Stěžovatele zastupuje pan V. Horčík, advokát zapsaný u České advokátní komory. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec, pan V. Schorm.

3. Stěžovatel zejména tvrdí, že délka trestního řízení vedeného proti němu byla nepřiměřená a že neexistují účinné právní prostředky způsobilé to napravit.

4. Stížnost byla přidělena druhé sekci Soudu (článek 52 odst. 1 Jednacího řádu). V souladu s článkem 26 odst. 1 Jednacího řádu byl k projednání případu ustaven v rámci této sekce senát (článek 27 odst. 1 Úmluvy).

5. Rozhodnutím ze dne 21. října 2003 prohlásil senát stížnost za přijatelnou.

6. Strany nepředložily písemné vyjádření k meritu věci (článek 59 odst. 1) a senát rozhodl, že není třeba nařizovat ústní jednání (článek 59 odst. 3 *in fine* Jednacího řádu).

SKUTKOVÝ STAV

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI PŘÍPADU

7. Dne 26. září 1995 byl stěžovatel zadržen, vyslechnut a obviněn z trestného činu podvodu.

8. Následující den byl stěžovatel na základě usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 vzat do vazby. Stížnost, kterou podal, byla zamítnuta dne 12. října 1995 Městským soudem v Praze.

9. Během října a listopadu 1995 byla provedena řada výslechů a dalších úkonů v rámci přípravného řízení.

10. Dne 21. ledna 1996 provedl vyšetřovatel výslech stěžovatele a následně rozšířil obvinění o další trestné činy. Dále pak vyšetřovatel vyslechl četné další svědky a nařídil vypracování znaleckého posudku z oboru grafologie.

11. Dne 26. března 1996 vydal městský soud usnesení, jímž prodloužil stěžovatelovu vazbu do 26. července 1996.

12. Dne 2. dubna 1996 Vrchní státní zastupitelství v Praze na základě stížnosti spoluobviněného stěžovatele shledalo, že ve vyšetřování dochází k průtahům, a na toto zjištění upozornilo příslušného vyšetřovatele.

13. Dne 9. dubna 1996, 4. a 28. května 1996 stěžovatel bez úspěchu žádal o propuštění z vazby.

14. V červnu 1996 sdělilo městské státní zastupitelství, že v období od března do května 1996 docházelo k průtahům ve vyšetřování.

15. Dne 27. června 1996 se stěžovatel obrátil na Ústavní soud s tím, že je držen ve vazbě bez platných důvodů. Jeho stížnost byla dne 20. srpna 1996 odmítnuta s odůvodněním, že nebyla podána advokátem.

16. Dne 15. srpna 1996 sdělil ředitel úřadu vyšetřování stěžovateli, že jeho stížnost na průtahy v postupu vyšetřovatele shledal důvodnou a že došlo k výměně vyšetřovatele.

17. Od srpna do října 1996 pokračoval vyšetřovatel ve výsleších svědků a zajišťování důkazů.

18. Dne 10. září 1996 podal vyšetřovatel návrh na prodloužení vazby stěžovatele. Obvodní soud návrhu vyhověl dne 27. září 1996. Dne 1. října 1996 pak městský soud zamítl stěžovatelovu stížnost proti tomu.

19. V dalším období byl proveden výslech některých svědků a jejich konfrontace se stěžovatelem a poškození byli vyzváni k upřesnění nároků na náhradu škod. Stížnosti na postup vyšetřovatele, podané spoluobviněnými stěžovatele, byly zamítnuty.

20. Dne 6. prosince 1996 dospělo Ministerstvo spravedlnosti na základě stěžovatelovy stížnosti k závěru, že ve vyšetřování již k průtahům nedochází.

21. Po výslechu stěžovatele provedeném dne 12. prosince 1996 vyšetřovatel podal městskému státnímu zastupitelství návrh na propuštění stěžovatele z vazby. Dne 16. prosince 1996 rozhodlo městské státní zastupitelství o propuštění stěžovatele.

22. Od prosince 1996 do dubna 1997 byly přezkoumány četné stížnosti a žádosti spoluobviněných stěžovatele a pokračovaly výslechy.

23. Dne 28. července 1997 byla podána obžaloba na stěžovatele i na další obviněné osoby, a to pro trestné činy podvodu a padělání a pozměňování veřejné listiny.

24. Dne 31. října 1997 státní zástupce městského státního zastupitelství připustil, že ve vyšetřování docházelo k určitým prodlevám.

25. Hlavní líčení, nařízené na 9. března 1998, bylo odročeno z důvodu nepřítomnosti jednoho z obžalovaných, a bylo v něm pokračováno ve dnech 1. až 5. června 1998. Ve dnech 15. a 16. června 1998 soud hlavní líčení odročil z důvodu nepřítomnosti některých svědků, na jejichž výsleších strany trvaly, a pokračoval v něm 24. až 28. srpna 1998. Hlavní líčení nařízená na 6. ledna a 3. května 1999 se nekonala z důvodu pracovní neschopnosti soudců.

26. Dne 18. června 1999 byl předseda senátu vyloučen z projednávání věci. Dne 30. srpna 1999 rozhodl Vrchní soud v Praze z podnětu obviněných o zrušení tohoto rozhodnutí a uložil městskému soudu, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

27. Dne 15. a 16. listopadu 1999 se konalo hlavní líčení, při němž byli vyslechnuti další svědci; bylo však odročeno za účelem výslechu těch svědků, kteří se nedostavili. Tatáž situace se opakovala i dne 13. prosince 1999.

28. Dne 22. prosince 1999 vydal Ústavní soud usnesení, jímž pro zjevnou neopodstatněnost odmítl ústavní stížnost stěžovatele na nečinnost obecných soudů, podanou dne 27. září 1999.

29. Dne 21. února 2000 bylo pokračováno v hlavním líčení; dne 16. března 2000 pak bylo jednání odročeno, aby mohl být proveden výslech svědků, kteří se nedostavili. Takový byl průběh hlavního líčení i ve dnech 10. května a 19. června 2000.

30. S ohledem na rozhodnutí, jímž byl předseda senátu H. dočasně zproštěn výkonu funkce, bylo líčení nařízené na 14. a 15. září 2000 odvoláno. Dne 9. března 2001 byl spis přidělen nové předsedkyni senátu A., jež nařídila hlavní líčení na 10. května 2001.

31. Ve dnech 10. května a 13., 14., 15., 19. a 29. června 2001 bylo pokračováno v hlavním líčení, přičemž byli vyslechnuti svědci a provedeny důkazy. Na jednáních ve dnech 12. července a 6. srpna 2001 přednesly strany své závěrečné řeči.

32. Dne 6. srpna 2001 vynesl městský soud rozsudek, jímž stěžovatele a ostatní obžalované shledal vinnými z trestného činu podvodu, odsoudil je k trestu odnětí svobody a uložil jim povinnost k náhradě škody. Proti rozsudku se všichni odvolali; odvolání stěžovatele bylo doručeno městskému soudu dne 11. září 2001 a vrchnímu soudu dne 27. září 2001.

33. Dne 23. ledna 2002 proběhlo před vrchním soudem veřejné zasedání, na kterém byl rozsudek ze dne 6. srpna 2001 v části týkající se ukládaných trestů změněn.

34. Dne 29. března 2002 podal stěžovatel žádost o odklad výkonu trestu. Dne 2. dubna 2002 podal dovolání.

35. Dne 9. dubna 2002 byla předsedkyně senátu A. vyloučena z projednávání věci z toho důvodu, že v přípravném řízení rozhodovala o vzetí obviněných do vazby.

36. Dne 3. července 2002 změnil Nejvyšší soud jakožto dovolací instance výši škody, jejíž náhrada byla stěžovateli uložena, a v ostatním jeho dovolání odmítl.

37. Dne 4. dubna 2003 Městský soud v Praze zamítl návrh stěžovatele na obnovu trestního řízení s tím, že pro ni není důvod.

38. Dne 16. prosince 2003 Ústavní soud odmítl pro zjevnou neopodstatněnost ústavní stížnost, jíž stěžovatel napadal rozsudek Nejvyššího soudu a v níž se mimo jiné domáhal spravedlivého projednání v přiměřené lhůtě.

II. PŘÍSLUŠNÉ VNITROSTÁTNÍ PRÁVO A PRAXE

Popis příslušného vnitrostátního práva a praxe je obsažen v rozsudku ve věci *Hartman proti České republice* (č. 53341/99, § 43 až 51, ESLP 2003-VIII).

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

39. Stěžovatel tvrdí, že délka řízení je v rozporu se zásadou „přiměřené lhůty“ zakotvenou v článku 6 odst. 1 Úmluvy, který zní:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla (...) v přiměřené lhůtě projednána (...) soudem (...), který rozhodne o (...) oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.“

40. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasí.

41. Relevantní období začalo dne 26. září 1995, kdy bylo stěžovateli sděleno obvinění, a skončilo dne 16. prosince 2003 vydáním usnesení Ústavního soudu. Celkem tedy na čtyřech stupních soudní soustavy probíhalo osm let a téměř tři měsíce.

1. Argumenty stran

42. Vláda je toho názoru, že se jednalo o zvláště složitý případ, kdy na straně obžalovaných bylo několik osob a bylo nutné provádět rozsáhlé dokazování, včetně výslechu stovky svědků. Plynulosti řízení bránilo chování obžalovaných i nekázeň předvolaných svědků, kteří se na výslechy nedostavovali. Vláda též připomíná, že dalším objektivním faktorem, který nelze přičítat státu, je chování stěžovatele, který pravidelně uplatňoval svá procesní práva.

Pokud jde o chování příslušných orgánů, vláda zejména podotýká, že tyto usilovaly o spolehlivé zjištění skutkového stavu. Byť uznává, že v přípravném řízení k určitým průtahům došlo, domnívá se, že výměnou vyšetřovatele byla situace napravena. Taktéž míní, že sotva dvouletou délku přípravného řízení nelze považovat za nepřiměřenou. Vláda dodává, že k délce řízení před městským soudem přispělo i kárné řízení proti předsedovi senátu, na jehož výsledek bylo třeba vyčkat.

43. Stěžovatel složitost případu popírá s tím, že obvinění i odsuzující rozsudek byly založeny výhradně na fakturách předložených poškozenými. Stěžuje si na délku vyšetřování a domnívá se, že mnohé úkony v jeho průběhu byly zbytečné či byly činěny opožděně. V žádném případě průtahy nepůsobil on sám.

Stěžovatel dále tvrdí, že městský soud nikdy nevyužil prostředky, které má k dispozici k zajištění účasti svědků.

2. Hodnocení Soudu

44. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení se posuzuje na základě okolností daného případu a s ohledem na kritéria stanovená vlastní judikaturou, jimiž jsou zejména složitost věci, chování stěžovatele a postup příslušných orgánů a význam sporu pro dotyčnou osobu (viz z mnoha dalších rozsudek ve věci *Frydlender proti Francii* [velký senát], č. 30979/96, § 43, ESLP 2000-VII a rozsudek ve věci *Hartman proti České republice*, č. 53341/99§ 73, ESLP 2003-VIII).

45. Soud připomíná, že předmětné řízení trvalo osm let a zhruba tři měsíce, přičemž přípravné řízení trvalo téměř dva roky, a že stěžovatel strávil ve vazbě více než rok a dva měsíce. Přestože připouští, že případ byl do jisté míry složitý, zohledňuje skutečnost, že příslušné orgány shledaly, že v postupu vyšetřovatele docházelo k průtahům, a že městskému soudu trvalo čtyři roky, než vydal rozsudek v prvním stupni.

46. Navíc je ze skutečností, jež jsou Soudu známy, zřejmé, že líčení před městským soudem bylo často odročováno z důvodu nepřítomnosti předvolaných svědků či z důvodů na straně soudců, které nelze přičítat stěžovateli. V této souvislosti sdílí Soud názor stěžovatele, že soud nesplnil svou povinnost zajistit účast svědků.

47. Po přezkoumání všech předložených informací a s ohledem na kritéria stanovená vlastní judikaturou Soud dospívá k závěru, že délka celého řízení překročila „přiměřenou lhůtu“.

K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy tedy došlo.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

48. Stěžovatel namítá, že neměl k dispozici účinný právní prostředek nápravy délky předmětného řízení. Odvolává se přitom na článek 13 Úmluvy, který zní:

„Každý, jehož práva a svobody přiznané (...) Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

49. Soud se již v minulosti zabýval případy, v nichž byly řešeny obdobné otázky jako v tomto případě, a shledal, že byl porušen článek 13 Úmluvy (výše uvedený rozsudek ve věci *Hartman proti České republice*, § 81-84).

50. Soud shledává, že vláda nepředložila žádnou skutečnost či tvrzení, které by v tomto případě mohly vést k odlišnému závěru. Stížnost v rámci státní správy soudnictví, ústavní stížnost ani žalobu na základě zákona č. 82/1998 Sb. nelze považovat za účinné právní prostředky, jimiž se stěžovatel mohl bránit proti délce sporného řízení.

51. Soud má tudíž za to, že článek 13 Úmluvy porušen byl.

III. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

52. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

53. Stěžovatel dle svého vyjádření není schopen utrpenou újmu vyčíslit. Uvádí však, že byl nucen ukončit svou podnikatelskou činnost, poněvadž nebyl schopen uplatňovat své pohledávky v zahraničí, a že již nemá byt ani finanční prostředky. Pokud jde o morální újmu, připomíná, že jeho manželství bylo rozvedeno v květnu roku 2003 a že v očekávání výsledku trestního řízení zažíval pocit stresující nejistoty.

54. Vláda se domnívá, že stěžovateli nepřísluší náhrada žádné materiální škody, a zdůrazňuje, že ani tvrzenou morální újmu stěžovatel nijak neurčil, tím spíše, že některé z uvedených událostí lze jen těžko považovat za důsledek délky řízení. Vláda pro případ, že by Soud shledal, že došlo k porušení článku 6 odst. 1, navrhuje, aby byla stěžovateli přiznána částka srovnatelná s těmi, jež byly přiznány stěžovatelům v obdobných případech.

55. Soud nenachází příčinnou souvislost mezi zjištěným porušením Úmluvy a případnou materiální škodou. Připouští naopak, že délka předmětného řízení stěžovateli způsobila jistou morální újmu, kterou nelze dostatečně napravit pouhým konstatováním porušení Úmluvy.

Soud proto na spravedlivém základě podle článku 41 Úmluvy dospěl k závěru, že stěžovateli bude přiznána částka 3 000 € z titulu náhrady morální újmy.

B. Náklady řízení

56. Stěžovatel rovněž žádá náhradu nákladů vynaložených před vnitrostátními soudy a před Soudem, konkrétně nákladů na právní zastoupení a nákladů souvisejících s pobytem ve vazbě a ve výkonu trestu.

57. Vláda k tomuto upozorňuje, že odměna advokáta stanoveného *ex officio* byla hrazena státem a že stěžovatel neupřesnil a ani řádně nedoložil náklady, jež vynaložil v řízení před štrasburským Soudem.

58. Soud v první řadě připomíná, že náhrada nákladů na právní zastoupení, již stěžovateli přiznal městský soud rozhodnutím ze dne 24. března 2003, nezahrnovala náklady na právní zastoupení v řízení před Ústavním soudem. Taktéž podotýká, že stěžovatel měl právního zástupce po celou dobu trvání řízení před Soudem.

Vzhledem k informacím, které má Soud k dispozici, a k judikatuře v této oblasti Soud považuje za přiměřenou částku 500 € z titulu náhrady veškerých nákladů řízení, a přiznává tedy stěžovateli tuto částku.

C. Úroky z prodlení

59. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy;
2. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 13 Úmluvy;
3. *rozhoduje*,
 - a) že žalovaný stát má stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek podle článku 44 odst. 2 Úmluvy nabude právní moci, z titulu morální újmy částku 3.000 € (tři tisíce euro), z titulu náhrady nákladů řízení částku 500 € (pět set euro) a dále případnou částku daně; tyto částky se převedou na národní měnu žalovaného státu podle kursu platného ke dni zaplacení;
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
4. *zamítá* v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 5. října 2004 v souladu se článkem 77 odst. 2 a 3 Jednacího řádu Soudů.

S. DOLLÉ
tajemnice

J.-P. COSTA
předseda